

Μη τεχνικά χαρακτηριστικά για χειρουργούς

COVER STORY

Hellenic Journal of Surgery (2019) 91:1, 3-6

Non - Technical Skills for Surgeons

Nomikos IN

Volume 91 Number 1 January-February 2019

<http://www.springerlink.com> ISSN 00 18 0092

Hellenic Journal of Surgery

Official Journal of the
Hellenic Surgical Society

[Ann Med Surg \(Lond\)](#). 2015 Dec; 4(4): 422–427.

Published online 2015 Oct 9. doi: [10.1016/j.amsu.2015.10.006](https://doi.org/10.1016/j.amsu.2015.10.006)

PMCID: [PMC4720712](#)

PMID: [26904193](#)

The role of non-technical skills in surgery

[Riaz A. Agha](#),^a [Alexander J. Fowler](#),^b and [Nick Sevdalis](#)

ΕΝΩΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
Γ.Ν.Α. «Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ» (Ε.Ε.Π.Ν.Ε.)

25^ο

ΕΤΗΣΙΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ
ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ
ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Γ.Ν.Α. «Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ»

Δεν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων με τις Χορηγούς

Εταιρείες:

Μη τεχνικά χαρακτηριστικά για χειρουργούς

- ▶ Μια παραδοσιακή εστίαση στην απόκτηση επαρκών τεχνικών δεξιοτήτων **δεν είναι πλέον αρκετή** για μια σύγχρονη, ασφαλή χειρουργική πρακτική.
 - ▶ **Η σύγχρονη χειρουργική πρακτική απαιτεί:**
 - ▶ -τεχνικές και μη τεχνικές δεξιότητες,
 - ▶ -τεκμηριωμένη πρακτική,
 - ▶ -έμφαση στη δια βίου μάθηση,
 - ▶ -παρακολούθηση των αποτελεσμάτων,
 - ▶ -και ένα υποστηρικτικό πλαίσιο θεσμικών και υγειονομικών υπηρεσιών

Μη τεχνικά χαρακτηριστικά για χειρουργούς

- ▶ ***Οι απαιτήσεις αυτές πρέπει να συνδυαστούν***
- ▶ με μια σειρά προσωπικών και επαγγελματικών αξιών:
 - ❖ η ακεραιότητα του χαρακτήρος,
 - ❖ ο επαγγελματισμός,
 - ❖ και η ευαισθητοποιημένη φροντίδα με επίκεντρο τον ασθενή.

ΜΗ
ΤΕΧΝΙΚΑ

ΧΑΡΑΚΤ
ΗΡΙΣΤΙΚΑ
ΓΙΑ

ΧΕΙΡΟΥΡ
ΓΟΥΣ

✚ ...234 εκατομμύρια μεγάλες χειρουργικές επεμβάσεις ετησίως [\[1\]Lancet 2008](#) ,

✚ ... 7.000.000 επιπλοκές,

✚ ... 1.000.000 θάνατοι,

...διπλασιασμός του αριθμού των μητρικών θανάτων [\[1\]Lancet 2008](#) .

▶ **Επεμβάσεις που περιλαμβάνονται:**

❖ μεταμόσχευση,

❖ αντικατάσταση άρθρωσης,

❖ ελεύθερη μεταφορά ιστών

❖ προηγμένη πολυεπιστημονική διαχείριση τραυμάτων,

❖ καθώς και ελάχιστα επεμβατικές, ενδοσκοπικές, λαπαροσκοπικές, ρομποτικές και τεχνικές μικροχειρουργικής.

Μη τεχνικά χαρακτηριστικά για χειρουργούς

ΕΡΩΤ.1:

- ▶ Ποιο είναι **το κλειδί** για την παροχή ασφαλούς, υψηλής ποιότητας και αξιόπιστης χειρουργικής πρακτικής;

ΕΡΩΤ.2:

- ▶ Ποια είναι η σημασία των **τεχνικών και μη δεξιοτήτων**,
 - ▶ της **τεκμηριωμένης** ιατρικής,
 - ▶ των αποτελεσμάτων **αξιολόγησης**,
- ▶ του **ευρύτερου πλαισίου** νοσοκομειακής καλλιέργειας για την χειρουργική πρακτική,
- ▶ και του **επαγγελματισμού και των αξιών** που στηρίζουν την επιτυχημένη χειρουργική πρακτική;

Η σημασία των τεχνικών δεξιοτήτων

- ▶ Μια **τεχνική δεξιότητα** αναφέρεται σε οποιαδήποτε **ψυχοκινητική δραστηριότητα** ή **ψυχική ικανότητα** που αποκτάται μέσω της **πρακτικής** και της **μάθησης** και που σχετίζεται με μία συγκεκριμένη τέχνη ή επάγγελμα.

- ❖ μάτι αετού

- ❖ Χέρι γυναίκας

- ❖ καρδιά λέοντος

- ❖ Πολλά έχουν γραφτεί για τη σημασία:

- ▶ -του καλού **συντονισμού** χεριού-ματιού,

- ▶ -της χειρωνακτικής **δεξιτεχνίας**,

- ▶ -και των **ψυχοκινητικών δεξιοτήτων** σε μια ειδικότητα τέχνης όπως είναι η χειρουργική.

Η σημασία των τεχνικών δεξιοτήτων

Ένα μάθημα από την ιστορία – «λαπαροσκοπική χολοκυστεκτομή»

- ▶ Η ιστορία έχει δείξει ότι δεν πρέπει να υποτιμάται η σημασία των καλών τεχνικών δεξιοτήτων.
- ▶ Δόθηκε έμφαση στην εκπαίδευση τόσο εντός όσο και εκτός του χειρουργείου (OR) και καθορίστηκαν οι ελάχιστες απαιτήσεις για εκείνους που κάνουν λαπαροσκοπική χειρουργική [\[10\]](#).
- ▶ Διδάχθηκαν οι βασικές ψυχοκινητικές δεξιότητες και δόθηκε στους χειρουργούς η ικανότητα κατανόησης της δυσδιάστατης όρασης σε μία οθόνη από απόσταση δύο μέτρων.
- ▶ Οι ειδικευόμενοι σήμερα μπορούν να αποκτήσουν σημαντικές δεξιότητες και εμπειρία σε προσομοιωμένα περιβάλλοντα, πριν εκτελέσουν την επέμβαση σε ασθενείς στην (OR).

Αυξανόμενη εξέταση των χειρουργικών τεχνικών δεξιοτήτων

- ▶ Οι επιδόσεις των τεχνικών δεξιοτήτων σε χειρουργικές επεμβάσεις έχουν εξετασθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, με αρκετές δημοσιευμένες περιπτώσεις που συνδέουν τα κακά αποτελέσματα με την έλλειψη δεξιοτήτων [\[14\]](#) *BJS 2000* , [\[15\]](#) *Ar. Surg 2000*.

Η εστίαση στην ανάπτυξη τεχνικών δεξιοτήτων οδήγησε στη δημιουργία τυποποιημένων αξιολογήσεων, όπως η:

-Αντικειμενική Δομημένη Αξιολόγηση των Τεχνικών Δεξιοτήτων (OSATS)

[\[5\]](#) *BJS 2010* .

▶ ***Είναι αρκετή η τεχνική επάρκεια για την σύγχρονη ασφαλή χειρουργική πρακτική;***

- ▶ Είναι σαφές ότι οι τεχνικές δεξιότητες είναι σημαντικές για την επιτυχή χειρουργική πρακτική. Ωστόσο, ***υποστηρίζεται ότι δεν αρκούν μεμονωμένα.***
- ▶ -44.000-98.000 θάνατοι σε αμερικάνικα νοσοκομεία ετησίως από ιατρικά λάθη που θα μπορούσαν να αποφευχθούν. (To Err is Human) {22} 1999.
- ▶ - ανεπιθύμητες ενέργειες στις οποίες προκαλείται βλάβη συμβαίνουν στο 10% των νοσηλευτικών εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο ή > 850.000 ετησίως [\[24\]](#)BMJ,2001 .
- ▶ -κόστος: 2 δις. λίρες στερλίνες/ετησίως. 400εκ. για αποζημιώσεις.
- ▶ -χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα ευρύτερα ανθρώπινα, οικονομικά και κοινωνικά έξοδα.
 - ▶ ***Δημοσιεύσεις όπως αυτές προκάλεσαν παγκόσμιο ενδιαφέρον για έρευνα και παρεμβάσεις στον τομέα της ασφάλειας των ασθενών.***

Είναι αρκετή η τεχνική επάρκεια για την σύγχρονη ασφαλή χειρουργική πρακτική;

- ▶ Ο σκωτσέζικος έλεγχος χειρουργικής θνησιμότητας του 2010 διαπίστωσε ότι:
 - ▶ - τα τεχνικά σφάλματα κατά τη διάρκεια της χειρουργικής επέμβασης συνιστούσαν μόνο το 4,3%. Τα **περισσότερα λάθη οφείλονται στην κακή λήψη αποφάσεων** [\[25\]](#)An. Rep. 2010.
 - ▶ - πολυάριθμες μελέτες έχουν δείξει ότι οι **ανεπάρκειες στην ομαδική εργασία** στην OR, συμβάλλουν σημαντικά στις ανεπιθύμητες ενέργειες και την βλάβη των ασθενών που φτάνουν στο χειρουργείο [\[26\]](#)Surgery 2001, [\[27\]](#)2006, [\[28\]](#)2007, [\[29\]](#) PMed2004.
 - ▶ - Από κοινού, αυτά τα στοιχεία έχουν οδηγήσει σε μια αυξανόμενη εστίαση **σε μη τεχνικές δεξιότητες(NOTSS)**, (συστημικά θέματα και αξίες) για το χειρουργικό επάγγελμα.

Η σημασία των μη τεχνικών δεξιοτήτων(NOTS)

- ▶ Το Βασιλικό Κολλέγιο Χειρουργών του Εδιμβούργου ορίζει **μη τεχνικές δεξιότητες ως συλλογικό όρο** που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις δεξιότητες και συμπεριφορές που συμπεριλαμβάνουν:
 - ▶ την επίγνωση της κατάστασης, την λήψη αποφάσεων,
 - ▶ την επικοινωνία, την ομαδική εργασία,
 - ▶ και την ηγεσία(ηγετικά προσόντα) [\[30\]](#) .
 - ▶ Άλλοι έχουν καθορίσει μη τεχνικές δεξιότητες σε **τρεις κατευθύνσεις**:
 - ▶ - διαπροσωπικές (π.χ. επικοινωνία, ομαδική εργασία),
 - ▶ - γνωστικές (π.χ. λήψη αποφάσεων, επίγνωση της κατάστασης)
 - ▶ - και προσωπικές δεξιότητες (π.χ. αντιμετώπιση του άγχους και της κόπωσης) [\[31\]](#) .

Δεξιότητες επικοινωνίας και ομαδικής εργασίας (NOTS)

- ▶ Η **διάσπαση της επικοινωνίας** ήταν υπεύθυνη για το 24% των σφαλμάτων (malpractice) αυτών [\[32\]](#) Surgery 2006.
- ▶ "**Η μεταβίβαση της περίθαλψης** είναι μία από τις πιο επικίνδυνες διαδικασίες στην ιατρική και, όταν πραγματοποιείται εσφαλμένα, μπορεί να αποτελέσει μείζονα παράγοντα που συμβάλλει σε μεταγενέστερο σφάλμα και βλάβη στους ασθενείς" [\[1\]](#) Lancet 2008.
- ▶ οι γιατροί πρέπει «να κρατούν τους συναδέλφους καλά ενημερωμένους όταν μοιράζονται τη φροντίδα των ασθενών»

Δεξιότητες ηγεσίας και διαχείρισης(NOTS)

- ▶ *"Το να είσαι καλός γιατρός σημαίνει κάτι περισσότερο από απλά να είσαι καλός κλινικός ιατρός. Κάθε μέρα, οι γιατροί ασκούν καθοδήγηση στους συναδέλφους τους και παρέχουν όραμα για τις μονάδες υγείας που εργάζονται και για το επάγγελμα στο σύνολό του. "*

Χειρουργική με βάση στοιχεία και δια βίου μάθηση (NOTS)

- ▶ Η δια βίου μάθηση και ενημέρωση πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των θεμελίων της επαγγελματικής δεοντολογίας.
 - ▶ *Η ιατρική γνώση διπλασιάζεται σε όγκο κάθε 18 μήνες [\[54\]](#)BMJ 2008 .*
- ▶ *Σε κάθε δεδομένη στιγμή, 55 νέες κλινικές δοκιμές, 800 νέες κατευθυντήριες οδηγίες πρωτοβάθμιας περίθαλψης κάθε χρόνο και περισσότερες από 2000 νέες ερευνητικές εργασίες στο Medline κάθε μέρα.*
- ▶ *Αυτός ο ρυθμός προόδου μπορεί να είναι ευπρόσδεκτος - ωστόσο αποτελεί μια σημαντική πρόκληση [\[55\]](#) Evid. Based Med. 2008 .*
- ▶ *"Η μηχανή αναζήτησης είναι τώρα τόσο σημαντική όσο το στηθοσκόπιο ... ένας κλινικός ιατρός του 21ου αιώνα που δεν μπορεί να διαβάσει με κριτικό πνεύμα μια μελέτη είναι τόσο απροετοίμαστος όσο κάποιος που δεν μπορεί να πάρει την αρτηριακή πίεση ούτε να εξετάσει το καρδιαγγειακό σύστημα" [\[56\]](#) BMJ 2008.*

Επαγγελματισμός και προσωπικές αξίες του χειρουργού(NOTS)

- ✚ Ενώ οι τεχνικές και μη τεχνικές δεξιότητες είναι σημαντικές, η καλή χειρουργική πρακτική απαιτεί ορισμένες προσωπικές και επαγγελματικές αξίες:
 - ✚ όπως η ακεραιότητα, ο επαγγελματισμός, ο σεβασμός για τους ασθενείς της αυτονομίας και επιλογής, και η συμπονετική φροντίδα των ασθενών.
- ✚ *οι χειρουργοί θα πρέπει να προσφέρουν φροντίδα με επίκεντρο τον ασθενή και να υιοθετούν μια ολιστική άποψη για τον ασθενή, χωρίς να είναι αποκλειστικά επικεντρωμένοι στην ασθένεια.*

Συμπεράσματα και μελλοντικές κατευθύνσεις

▶ Η σύγχρονη χειρουργική πρακτική απαιτεί:

▶ τεχνικές και μη τεχνικές δεξιότητες, τεκμηριωμένη πρακτική, έμφαση στη δια βίου μάθηση, παρακολούθηση των αποτελεσμάτων και ένα υποστηρικτικό πλαίσιο θεσμικών και υγειονομικών υπηρεσιών.

▶ *Το να είσαι καλός χειρουργός είναι κάτι περισσότερο από ένα καλό "ζευγάρι χεριών", είναι να είσαι καλός παίκτης ομάδας, ο οποίος ακούει και επικοινωνεί καλά με τους ασθενείς και τους συναδέλφους και τους παροτρύνει να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους.*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ|ΓΙΑ|ΤΗΝ|ΠΡΟΣΟΧΗ|ΣΑΣ

ΓΡΗΓ. Θ. ΛΑΚΙΩΤΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ|Ε.Σ.Υ

Β' ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

Γ.Ν.Α.ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ